

DIARI DE MATARÓ

Redacció i Administració: Barcelona, 13 - Telèfon 255 — ANY IX — DIVENDRES 11 SETEMBRE 1931 — NUM. 2452 — Subscripció: Mataró, 2 ptes. mes. - Fora, 7'50 ptes. trim.

En el doscents dissetè aniversari de la caiguda de Barcelona en mans de les tropes de Felip V, DIARI DE MATARÓ s'honora en retre homenatge als màrtirs de la Pàtria.

La pagesia en la renaixença de Catalunya

Quan Catalunya va restar pobra i subjecta, quan va devenir província, l'esperit català, foragitat de les altures, va esperar colgat en les classes terratenants que tornés el bon temps de germinar, créixer, florir i treure ufana. Les gents encastades a la terra per tradició, per amor, per necessitat de viure, varen ésser la clausura materna on l'esperit català va arrodollar-se, on va sentir el primer impuls de grillar i créixer.

La terra, dipòsit grandios de la vida racional, havia anat donant a la pàtria elements successius de prosperitat i de força. En les reculades centúries de la Edat Mitja va nodrir les ciutats, després va crear les viles i sempre una corrent seguida, mai estroncada, va anar duent a la classe burgesa i menestral de les viles i ciutats la sang sobrerera de la terra.

Mentre aquesta avantguarda de la terra, mentre els burgesos i menestrals acomplien l'obra social de enriquir amb el comerç i el treball dels obradors la pàtria i l'obra pública de paciar amb la monarquia les llibertats populars, i bullien en cases comunals i en Corts i Parlaments, una transformació en el camp anava solidant-se: la redempció dels pagesos, la transformació de tota una unió d'esclaus en propietaris de la terra.

Fins llavors la pagesia havia nodrit el terç estat desintegrant-se, sobreixint la seva població cap al clos dels poblats i adoptant les professions ciutadanes. Llavors, no. Llavors la gent pagesa entra a la vida pública, entra en el terç estat, tota en massa, sense deixar el mas ni la terra on havien viscut fruitint i penant els seus passats. Va entrar-hi en plena tardor, en plena decadència de la cultura catalana, quan la aristocràcia començava a fondre's en el sol de la monarquia, quan la burgesia gastada per llargues lluites perdia el nirvi de la seva força, la riquesa, al embat de condicions econòmiques malestrugues. Va posar-se, amb tota la seva energia, al costat de les institucions catalanes en les grans crisis del segle XVII i primèria del XVIII, i, per la reïrança amb aqueixes primeres batalles seves, ha estat en els temps moderns suport vigorós dels moviments furistes, abans de donar-se a les reivindicacions catalanistes i de donar a la causa d'aquestes reivindicacions els homes que les han formulades, exalçades i organitzades.

L'entrada de la gent pagesa en la vida pública catalana va fer començar la renaixença. La força acumulada de tantes generacions no podia restar morta. Els fadrísters emprenedors de les masies renoven i enforteixen amb sang novella la població de les ciutats i viles. La terra no pot més, a cada generació un allau de jovent ha de córrer cap als poblats i es troba allà amb els obradors parats i els ports solitaris. Llavors va fent-se irresistible el desig de entrar en la llunyana i paradisiaca Amèrica. Ja no es pensa amb el passat, es pensa amb quelcom nou, amb quelcom de que no van fruitir els burgesos dels bons temps de Catalunya, i la idea fermentada esclata a la fi davant del Rei en les Corts de Barcelona.

Va ésser pels primers anys de la divuitena centúria, en les darreres Corts normals de Catalunya presidides pel rei mateix que més enllà havia de destruir-les, per Felip V, el fundador de la dinastia borbònica. Es llavors que se sent en les entranyes de la terra catalana aqueix primer impuls de renaixença: en plenes Corts els representants de les ciutats i viles catalanes varen reivindicar per als catalans el dret de mercaderia amb Amèrica. En aquella hora una nova era començava per a Catalunya: la era nostra, el renaixement.

Trigaràn encara anys i anys els nostres passats a aconseguir la victòria de aquesta primera batalla, hauràn de passar encara pels martiris de una guerra destructura i la humiliació de perdre les últimes llibertats polítiques, però ja des de llavors el renaixement ha començat, i lentament, suaument, pel procés de les evolucions vitals, van esdevenint, una darrera l'altra, les grans fases de la renaixença catalana, superposant-se a tall de capes geològiques sobre el granet incommovible de la terra: de primer el període industrial, l'activitat econòmica, la riquesa; després, la renovació històrica, la literària, la artística; més enllà, el despertament de la consciència reflexiva del ésser nacional; darrerament la fase política, la creació del organisme polític de la nacionalitat, que és l'obra d'ara, la flor de voluntat del nostre renaixement integral.

Fragment de *La Nacionalitat Catalana*

Enric Prat de la Riba

Facècies i anècdotes

Conseqüència funesta

Un periodista madrileny que ha assistit a les maniobres militars del Nord conta que va interrogar una «aldeana» —I doncs, com va?

—Si, miri, malament: Amb això de la República se'ns ha morí la vaca.

LLEGIU EL

DIARI DE MATARÓ

La commemoració de l'Onze de setembre de 1714

L'homenatge de la nostra ciutat

Segons veuran en la secció corresponent els nostres lectors en la sessió de anit de l'Ajuntament, s'acordà endomassar els balcons de la Casa de la Ciutat en tal dia com avui tots els anys i portar una corona al monument del Conseller en cap Rafael de Casanova a Barcelona.

Diverses entitats mataronines han també a dipositar al peu de l'estàtua magnífics rams de flors amb llacades dels colors catalans.

La nit passada a Barcelona

A primeres hores de la nit començà l'animació entorn del monument de la Ronda de Sant Pere.

Abans de les onze van arribar els bombers, que començaren d'instal·lar uns cavallets per tal de posar-hi les corones. A l'esmentada hora, també, començaren d'arribar les representacions de la Unió Catalanista que tingueren cura de l'organització. El públic aviat fou molt nombrós, cosa que va obligar als bombers a posar unes tanques pels voltants del monument.

La primera corona que va arribar, fou la de «La Reixa», que es veié acompanyada amb xardorosos aplaudiments; tot seguit, a carrera feta, arribaren més corones, entre les quals vam poder destriar les següents: Joventut d'Acció Republicana d'Espulgues; Ateneu Pi i Margall; Grup Excursionista Minerva; Casal de la Barceloneta; Orfeó de Llevant; Acció Catalana de la Barceloneta; La Violeta de Clavé; Nosaltres Sols, de Cornellà; Joventut Catalana Pàtria; Foment de la Sardana de Barcelona; Orfeó de Sans; Orfeó Gracienc; Orfeó Martinienc; Ateneu Republicà de Gràcia; Foment de la Sardana de Sans; Esquerra Republicana del carrer del Duc de la Victòria; Esquerra Republicana Federal; Grup Anells de la Terra; Joventut d'Acció d'Espulgues de Llobregat; Grup Excursionista de Sant Just Desvern; Orfeó Badaloní; La Falç; una corona tramesa pel Centre Català Suís, de Berna, amb l'adhesió de diferents diaris d'aquella capital.

Totes les senyeres i corones que successivament anaven arribant, eren acollides amb grans aplaudiments; les corones eren col·locades als cavallets ja esmentats, els rams eren distribuïts al peu mateix del monument. Quan ja ens retiràvem, arribà una comissió del Govern civil, representant el senyor Arguera de Sojo; amb ells hi anava un grup de guàrdies d'assalt, que portaven una magnífica corona de llorer i romaní, amb una gran llacada catalana. Encara no havia tocat la una, i ja eren més de seixanta les corones que havien arribat. No cal dir que el públic que s'engrossia continuament, presentava un aspecte imponent.

Ens personàrem després al Fossar de les Moreres, on hi havia, també, corones, rams i banderes. Hi veiérem una nodrida representació de l'Estat Català de Sant Marí i una altra de la Joventut dels Nets dels Almogàvers.

Tots els balcons que des del Fossar es veien, eren ornats amb senyeres barceloneses i republicanes. No hi van haver parlaments. Hi regnava, però, gran entusiasme, i es comentava, amb la consegüent alegria, l'èxit que anava assolint la diada.

Per les Rondes i, més tard, per la Rambla, transitaren una nodrida caravana d'automòbils, que duïen banderes i llançaven fulles de propaganda.

Hi havia, a més les representacions del Partit Catalanista Republicà i Acció Catalana Republicana, les d'Acció Catalana de Mataró, Acció Catalana de Sarrià, Joventut Catalanista Republicana, Ateneu Catalanista Republicà de Sant Marí, Ateneu Gracienc d'Acció Catalana, Acció Catalana Republicana del Die. V, Centre d'Acció Catalana del Die. III, Centre Català Republicà de St. Andreu, Ateneu Catalanista Republicà del Poble Nou i Centre Català Republicà del Die. VI. Tots ells eren portadors de corones i rams.

La comitiva era rebuda amb aplaudiments al seu pas pels carrers de la ciutat. En arribar al monument a Casanova, va esclatar una ovació.

Vers la una, el senyor F. A. Schmid va lliurar una corona en nom i representació del «Casal Català», de Berna (Suïssa) i dels diaris suïssos «Le Democrate», «Luzerner Neueste Nachrichten».

Seguidament arribà una comissió que duïa rams per delegació del Casal Català de L'Havana i del Comitè Català sudamericà.

A continuació va desfilar per davant del monument l'Esbart dansaire del Casal Català Martinenc portant la mateixa bandera catalana autèntica del Centre Català de L'Havana.

Es va produir un petit incident perquè uns quants extremistes del públic van pretendre arrancar els gallarets dels colors republicans espanyols que hi havia dalt d'uns pals. Els individus de la comissió organitzadora es ven oposar resoltament a aquesta gosadia i el públic va esbrincar els atrevits. L'incident no va tenir altres conseqüències desagradables.

El director d'una pel·lícula al mecànic dels sons: —Tinc una tasca molt delicada per vós: Heu d'afegir una «h» aspirada que l'estrella s'ha deixat de pronunciar en una gran escena de societat.

De «Passing Show», Londres.

AL MARGE DELS FETS

De 1714 a 1931

Ha es at precs que passessin doscents disset anys per a que poguéssim tornar a cridar avui: Visca Catalunya! Més de dos segles d'esclavatge, d'oprobis, de persecucions, de les més violentes investides contra la nostra personalitat. Quin procediment s'han oblidat d'emprar per a norrear-nos? Cap. Tots els que han concebut, des del més groller al més refinat, els han utilitzat per a fer desaparèixer l'esperit de la nostra terra. Amb mans brutes i amb guants de seda, descaradament i amb diplomàcia, amb càstigs o amb afalacs han intentat arribar a llur fi. Ens han insultat, ens han vexat, hem hagut de patir les fuetades i els cops d'esperó dels bretols. Dos cents disset anys han passat. I, avui, ja ho veieu: Catalunya és ací, viva, radiant, al peu del monument de Rafael de Casanova, com ell era al baluard de Santa Eulària quan caigué malferit abraçat a la bandera de la Ciutat. Doscents disset anys que tots, ells i nosaltres, hem hagut de veure passar. Ells ben inútilment. Nosaltres, no. Per nosaltres han estat de concentració mentre esperàvem el dia definitiu de la llibertat que no podia fallar. I, així com després de la nit negra i tempestuosa surt el sol damunt la mar i esbandeix les boires, la nostra alba també ha arribat. Avui, 11 de setembre de 1931, és un dia de joia per als bons patriotes que recordem la jornada de l'any 1923, amb l'acarnissament de la policia damunt dels manifestants pacífics que portaven flors al monument. Avui, 11 de setembre de 1931, la policia de l'Estat espanyol, les autoritats d'aquest Estat, juntament amb les populars de la nostra terra, són les primeres en retre homenatge al màrtir de l'opressió. Indubtablement ha passat quelcom molt gran per a que els nostres ulls vegin i les nostres orelles escoltin cosa semblant. No se n'han adonat encara aquells a qui Crist deia que tenien vista i no veien i oïda i no sentien?

Doscents disset anys! Com els ha de caure la cara de vergonya i de ràbia impotent als perseguïdors, als botxins del nostre poble! De què els ha servit llur nefasta actiuitat? I és que tenien el cervell ple de teranyines i en lloc de sang circulava bilis per llurs venes. Doscents disset anys! Ni dos segles ni mil de maïvestats anorrea-an Catalunya. Que ho pensin bé els que encara somnem avui en quimèriques reaccions.

Marçal

—Voleu obtenir un argument de llum i al mateix temps una economia de llum. Proveu les noves bombetes amb reflector marca «Corona» que es venen exclusivament a la «Cartuja de Sevilla».

